

מחלקת מערכות תשלומים וסליקה
אגף מערכות תשלומים וסליקה
דצמבר 2020

פתיחת הגישה למערכת זה"ב

ניהול חשבון סליקה במערכת זה"ב לצורך אספקת שירותי תשלום

רקע

בנק ישראל פועל בשנים האחרונות לפתיחת הגישה למערכות התשלומים המבוקרות לנותני שירותי תשלום חוץ בנקאיים. בנק ישראל פעל להרחבת הגישה לנותני שירותי תשלום חוץ בנקאיים במערכת מס"ב, וכעת בנק ישראל פותח את האפשרות עבור אותם גופים לניהול חשבון סליקה במערכת זה"ב. מהלך זה יאפשר לנותני שירותי תשלום חוץ בנקאיים, כדוגמת סולקים (ובעתיד לנותני שירותי תשלום נוספים¹), לפעול במערכות התשלומים המבוקרות כמשתתפים ישירים בסליקה ולסלוק את פעילותם בחשבון הסליקה שלהם במערכת זה"ב. זאת, ללא צורך במשתתף שייצג אותם במערכות המבוקרות.

ניהול חשבון סליקה לנותני שירותי תשלום חוץ בנקאיים במערכת זה"ב יאפשר:

1. הגברת התחרות במערך התשלומים וביטול התלות בבנק מייצג לצורכי סליקה כספית. ולצורכי החתימה על כללי המערכת;
2. הפחתת הנטל והסיכונים על המשתתפים הישירים בסליקה כיום, הכרוכים בייצוג של נותני שירותי תשלום חוץ בנקאיים.

נותני שירותי תשלום חוץ בנקאיים ינהלו חשבון סליקה במערכת זה"ב לצורך סליקת תוצאות פעילותם במערכות התשלומים המבוקרות הקמעונאיות בלבד. חשבון הסליקה יתאפס מדי סוף יום עסקים ולא ניתן יהיה לקבל שירותים פיננסיים נוספים עבורו מבנק ישראל, כגון: אשראי מבנק ישראל, ניהול חשבון עו"ש, ניהול חשבון פיקדון וכו'.

המסמך כולל שלושה חלקים:

- חלק 1 מגדיר את תנאי הגישה למערכת זה"ב
- חלק 2 מגדיר את דרישות החיבור למערכת זה"ב
- חלק 3 מגדיר את דרכי הגשת הבקשה למתן גישה אל מערכת זה"ב

¹ לאחר השלמת החקיקה הנדרשת לעניין רישוי ופיקוח על נותני שירותי התשלום.

1. תנאי הגישה למערכת זה"ב

כדי שגופים יהיו רשאים להשתתף כמשתתפים ישירים בסליקה במערכת זה"ב הם נדרשים לעמוד בכל התנאים המפורטים להלן :

- 1.1. **רישיון² ופיקוח** - רישוי ופיקוח לעניין מתן שירותי תשלום, שיש בהם כדי להבטיח את עמידת נותן שירותי התשלום בתנאים הנדרשים לצורך השתתפות במערכת התשלומים, ובכלל זה אסדרה לעניין ניהול סיכונים הרלוונטיים לפעילותו במערכת³. עד להשלמת החקיקה המסדירה את הרישוי והפיקוח על נותני שירותי תשלום, דרישה זו מתקיימת כיום לגבי נותני שירותי תשלום בעלי רישיון סולק או רישיון של תאגיד בנקאי. לאחר כניסת החוק לתוקף, ובהתאם לרישיון שיקבע, הצפי הוא כי גם בעלי רישיון נותני שירותי תשלום יעמדו בדרישה זו.
- 1.2. **אישור היתכנות עסקית** - קבלת אישור היתכנות עסקית בתחום שירותי התשלום מהרגולטור של נותן שירותי התשלום.
- 1.3. **חתימה על הסכמים משפטיים נדרשים** - כללי המערכת והסכם ניהול חשבון סליקה בבנק ישראל.
- 1.4. **עמידה בכללי מערכת ובדרישות החיבור למערכת** - עמידת נותן שירותי התשלום בכללי מערכת זה"ב ובדרישות החיבור בהתאם לבחינה של מפעיל מערכת זה"ב.

² יובהר כי גם גופים שיהיו פטורים מרישיון בהתאם לחוק שירותי תשלום שחקיקתו טרם הושלמה יידרשו להוציא רישיון לצורך העמידה בתנאי זה אלא אם יש להם רישיון אחר מספק לעניין החיבור למערכות תשלומים.

³ בין היתר, הרישיון נדרש כדי להבטיח את ניהול הסיכונים הבאים: אבטחת מידע, המשכיות עסקית, ניהול סיכונים כללי, ניהול סיכונים תפעוליים, דרישות הון שהולמות את אופי הסיכון בפעילות נותן שירותי התשלום, יושר ויושרה, ממשל תאגידי וניהול סיכוני הלבנת הון.

2. דרישות החיבור למערכת זה"ב

גוף אשר יעמוד בתנאים 1.1 ו- 1.2 לעיל, יוכל להגיש בקשה לפתיחת חשבון סליקה ולקבל עותק של כללי המערכת ונספחיה, וזאת לאחר חתימה על מסמך הסכם סודיות. להלן עיקרי דרישות החיבור למערכת זה"ב:

- 1.5. **מסמך היערכות לקראת ההשתתפות במערכת** - מסמך עסקי המפרט את אופי הפעילות של המועמד עם התייחסות לנושאים הבאים: תהליך ההשתתפות הרצוי מבחינתו במערכת זה"ב, הקמת אתר גיבוי, היערכות מבחינת משאבי אנוש, סוג המערכת לניהול נזילות, אופן העבודה מול המערכת, סוג החיבור ל-SWIFT, סוג הפעילות הצפויה במערכת, אמצעי אבטחה, וכל סעיף אחר שמופיע בכללים ויכול להיות רלוונטי בהקשר של אופי הפעילות של המועמד.
- 1.6. **חתימה על הסכם השתתפות במערכת** - המועמד יחתום על הסכם השתתפות במערכת זה"ב.
- 1.7. **קיומם של כללים או נהלים פנימיים לעבודה מול המערכת** - נהלים לעבודה בעת שגרה ובחירום. במקרה של סתירה בין ההוראות ו/או הנהלים הפנימיים של המשתתף לבין כללי מערכת זה"ב – האמור בכללי מערכת זה"ב יגבר.
- 1.8. **עמידה בדרישות הטכנולוגיות הנדרשות לעבודה מול המערכת** - היכולות הטכנולוגיות הנדרשות לעבודה מול המערכת מאפשרות לעמוד בכל הכללים כפי שמפורטים בכללי מערכת זה"ב. בנוסף, עמידה בתנאי ההמשכיות העסקית כוללת הסדרי גיבוי מספיקים (Adequate Contingency Arrangements), אשר לא יפגעו בפעילות השוטפת של המערכת.
- 1.9. **עמידה בדרישות Swift** - עמידה בדרישות הרלוונטיות לפעילות של המועמד הקשורות ל-SWIFT, כפי שמפורט בכללי המערכת.
- 1.10. **עמידה בדרישות בנושאי אבטחת מידע** - עמידה בדרישות אבטחת המידע הרלוונטיות לפעילותו של המועמד כפי שמפורט בכללי המערכת.
- 1.11. **יכולת לניהול נזילות תוך-יומית** - המועמד נדרש להוכיח יכולת לניהול נזילות תוך יומית בכל שעות הפעילות של המערכת.
- 1.12. **בדיקות קבלה** - השלמת בדיקות קבלה, כפי שמפורט בכללי מערכת זה"ב.
- 1.13. **הדרכות** - הכשרת נציגי המועמד ע"י מפעיל המערכת. תכנית ההכשרה והיקפה ייקבעו ע"י מפעיל המערכת בהתאם לסוג המשתתף.

על אף האמור בתנאי הגישה ודרישות החיבור, רשאי בנק ישראל בנסיבות מיוחדות המצדיקות זאת לקבוע כי נותני שירותי תשלום מסוימים יהיו רשאים או לא יהיו רשאים להשתתף במערכת זה"ב ולנהל חשבון סליקה וזאת בהתאם לשיקול דעתו. יובהר שבנק ישראל רשאי לדרוש כל מסמך ולאפשר למועמד להשמיע טענותיו טרם קבלת החלטה סופית בנושא.

כמו כן, בנק ישראל רשאי, בהתאם לשיקול דעתו, לקבוע ביחס למועמד התאמות נוספות הנדרשות לצורך השתתפותו.

3. הגשת בקשה להשתתפות במערכת זה"ב

3.1 נותני שירותי תשלום העומדים בתנאי הגישה, בדרישות החיבור, ומעוניינים להשתתף במערכת זה"ב, מוזמנים להגיש פניה למפעיל מערכת זה"ב. על נותן שירותי התשלום לוודא עמידה בתנאי הגישה⁴ ודרישות החיבור למערכת. ההפניה תישלח אל כתובת המייל zahav@boi.org.il

⁴ ככל שיש אי בהירות בנוגע לעמידה בתנאי הגישה ופרשנות תנאי הגישה, ניתן לפנות לפיקוח על מערכות התשלומים.